zeventiende jaargang / nummer 8 / augustus 1964
Verschijnt maandelijks

GB

Heldenen met rust laten? blz. 248

Over Jesus Christus	*f* 1,50
Vanuit de werkelijkheid	„ 1,50
Zicht op de dood	„ 1,50
Van twee kanten	„ 1,50
Forum	„ 1,50
Kerkelijk en werkelijk	„ 1,50
Ingebonden jaargangen (1961, 1962, 1963) per stuk	„ 6,90
Losse band	„ 2,—

Goede Geest Gemeenschap in Leger en Luchtmacht

Redaktie

Aalmoezenier P. Groenendijk (hoofdred.) Telefoon 08800-20223, Frans Josso en Fons Jansen.

Redaktie-raad

Drs. H. Brentjens, drs. B. Thomas en Piet van Vliet.

Korrespondentie-adres: G-3, Ubbergen.

Administratie

voor Nederland: G-3 Centrale Ubbergen. Telefoon 08805-1356. Giro 852779 t.n.v. Adm. G-3. Voor België: Kernserie/G-3, Poincarélaan 78, Brussel 7, P.C. 87.62.42.
Abonnementen gelden voor een geheel kalenderjaar en worden verlengd, tenzij men een maand voor het einde van de lopende jaargang schriftelijk opzegt. Abonnementsprijs voor Nederland *f* 4,50, voor België 75 Fr., losse nummers *f* 0,40 of 8 Fr.

Deze maand:

Het christendom redden uit de religie

De man ten opzichte van het kind

Vlaanderen reageert op een uitdaging

Interview met een dierenvriend

Moeten we de heidenen niet met rust laten?

DRUK: ANKITIA - BLOEMENDAAL

Wij mensen kunnen het ver brengen in de wetenschap, maar als wij alles te weten zijn gekomen, wat er te weten valt, zijn we toch niet veel verder dan een postzegelverzamelaar zou zijn, die alle zegels in zijn album heeft. Ons verstand stuit overal op geheimen en stelt zich valselijk voor hieraan te ontsnappen door overal wetten te stellen.

Anton van Duinkerken

brief over de missie

Enige tijd geleden ontvingen wij van een verpleegster de volgende brief:

Als trouwe lezeres van G-3 zou ik graag uw mening hebben over het volgende. Ik ben het er helemaal niet mee eens dat er priesters worden uitgezonden naar de zogenaamde missielanden om daar Christus te brengen. Alle missionarissen zou ik hierbij toe willen roepen laat die mensen alsjeblieft met rust. Geef ze de tijd zich te ontwikkelen, juist zoals wij er ruim 2000 jaar over hebben gedaan.
Mijn mening is als ze daar in die onderontwikkelde gebieden de zon aanbidden, dan is dat toch geen afgoderij. Ze zien

hierin toch het volmaakste objekt, dat hen licht, warmte en vruchtbaarheid brengt? Dus aanbidden ze m.i. God. En heus, ze komen er wel zonder die ,hoogstaande' kultuur van ons. Want deze kultuur is te vervloeken, zolang ze miljarden en meer uittrekt voor de wetenschap en ondertussen miljoenen mensen laat kreperen.

Wij vroegen de heer Henri Bruning deze brief te beantwoorden. Hier is zijn reaktie.

Terecht m.i. kan men stellen, dat volken die de zon aanbidden, de God aanbidden die zij niet kennen; ook: dat zij dicht bij God kunnen leven; eveneens,dat zij zeer gelukkig kunnen zijn en een goedheid bezitten waaraan wij christenen een voorbeeld zouden kunnen nemen. En tenslotte kan het ons diep verontrusten dan, dat de Kerk, missionerend, die goede en schone levensorde ergens verstoort, de gelukkige onschuld van dit schone heidendom wegneemt en aldus oorzaak kan zijn van diepe, smartelijke spanningen in het geweten van de niet-christelijke religieuze mens.
En als men de dingen zo stelt, schijnt men terecht te kunnen vervolgen: ,En heus, die volken komen er ook wel zonder die ,hoogstaande' cultuur van ons', die, miljoenen mensen laat kreperen'.
Maar ten eerste wil ik opmerken, dat men onze kultuur niet met dit laatste kan laten samenvallen. Het is een (obsederend) *aspekt* ervan, evenals wat die veel gesmade, obsederende film laat zien ,Het hondse leven' (die o.a. ook iets heel merkwaardigs leert i.v.m. de missie, maar dat kan hier buiten beschouwing blijven). Een kultuur, hoe verworden in velerlei aspekten, hoezeer ook van binnenuit bedreigd en welke mensonterende nasleep zij meedraagt van vroegere kultuurmomenten, — een kultuur moet men op de eerste plaats beoordelen naar de scheppende krachten die zij oplevert en voortgaat op te leveren. Deze bewijzen haar innerlijke levenskracht. Zo beschouwt is het niet moeilijk aan te tonen dat

Europa nog op dit moment springlevend is. Diezelfde maatstaf moet men ook aanleggen aan het westerse christendom, — dat men evenmin kan vereenzelvigen met zijn vaak bizarre, en vaak niet minder obsederende, dagelijkse verschijningsvorm. — De westerse kultuur en het westerse christendom bevinden zich bovendien, niet nú pas maar reeds ettelijke eeuwen, in een diepe, doch vitale *krissis;* tot de gevolgen daarvan behoren óók, onvermijdelijk, zeer rampzalige, destruktieve verschijnselen, gelijk ik in het eerste hoofdstuk van mijn ‚Voorlopige Motieven' (Lannoo, 1954) uiteenzette, maar men kan de westerse kultuur en evenmin haar krisis met die destruktieve aspekten doen samenvallen. Men kan aan die aspekten echter evenmin voorbijgaan! Men dient er zich terdege rekenschap van te geven. Als er miljoenen mensen kreperen, moeten we alles in het werk stellen om aan die ten hemel schreiende werkelijkheid een einde te maken. En dat niet alleen. Als er miljoenen mensen kreperen en wij christenen nemen dat ernstig, dan moeten we ons eens afvragen, af en toe!, welke rechten wijzelf zouden overhouden als wij (stelt u zich die situatie even voor) door die miljoenen, en alleen die miljoenen zouden zijn omringd of als zij (of onze nederlandse en europese armoebuurten) ons dagelijks milieu zouden zijn. Wat zouden we van onze ‚rechten' nog wíllen of met een gerust geweten kunnen of durven behouden? Misschien zouden we dan iets gaan verstaan van de ernst van Christus' woord: ‚wie twee mantels heeft, geve er een aan die er geen heeft'. — Maar wij leven op zo'n veilige afstand van al die ellende en in een zo beschutte wereld, een wereld die onze ‚rechten' zo vanzelfsprekend voor ons maakt (en onze vanzelfsprekende ‚rechten' dagelijks doet toenemen), dat nauwelijks iemand het waagt deze ‚rechten' anders dan aan de oppervlakte en terloops als iets zeer problematisch aan te wijzen. Wij zijn dan ook zeer charitatief met behóud van al onze ‚rechten' d.w.z. charitatief van wat wij te veel (of veel te veel) hebben, dus zonder eigenlijk offer, — wat christelijk gezien, of gezien vanuit Christus' woord over de mantels en

hoe we dit woord ook kunnen afzwakken, toch eigenlijk niet veel anders is dan zelfbedrog.

Maar keren we terug naar het missiegebied, i.c. naar de zon-aanbidder die, gelijk we hier aannemen, een werkelijk religieus mens is en van wie men dus zou kunnen zeggen, dat hij de God aanbidt die hij niet kent en in zijn orde goed en gelukkig is. De missionaris gaat tot hem, niet als vertegenwoordiger of in dienst van een kultuur, of die nu verworden is of nog springlevend, maar, zoals Christus, in dienst van wat voor hem van alle kultuur en leven de grondslag is: het goede leven zoals Christus dat heeft kenbaar gemaakt. En als het zijn inzicht werd, dat die niet-christelijke religieuze mens de God aanbidt die hij niet kent, is dit geen reden voor hem de missionering overbodig te achten, maar dan gaat het voor hem erom (evenals voor Christus) ‚de Vader de aanbidders te geven die Hij zich zoekt: aanbidders *in geest en waarheid*', hetgeen hier o.a. kan betekenen: aanbidders die de Schepper, de oorsprong van al het goede, aanbidden, en niet meer een der wèrken van de Schepper de eer brengen die alleen God toekomt.

En aangenomen dat in zulk een niet-christelijke religie een nog onvoltooid waarheidsgoed aanwezig is, is een andere opdracht van de missionaris deze: niét die religie als van nul en gener waarde of als een satanische misleiding te beschouwen, maar deze religie te helpen *voltooien*. Christus is niet enkel de voltooiing geweest van de religie van het Oude Verbond, maar van alle religieus waarheidsgoed. De opdracht van de missionaris is daar en dan: het waarheidsverstaan van de niet-christelijke religieuze mens te helpen zuiveren en verhelderen. Dat behoort, behalve tot het eigen priesterlijk verlangen, tot de mede-menselijke taak, de mede-menselijke liefde, de mede-menselijke verantwoordelijkheid. De missionaris heeft met dit zuiveren en verhelderen geen andere taak tegenover de niet-christelijke religieuze mens als de priester tegenover de christelijke religeuze mens. Evenmin als er voor de laatste omstandigheden zijn die hem van deze essentieel

priesterlijke taak ontslaan, bestaan die omstandigheden voor de eerste, de missionaris.
Inderdaad, de missionaris komt uit een wereld (de westerse) die voor de ander als christelijke wereld niet acceptabel is, die ‚miljoenen laat kreperen' etc. Dit maakt — niet pas nú, maar reeds zeer lang — de positie van de missionaris vaak uitermate moeilijk. Die achtergrond, van een ontkerstend Westen, *is* er en laat zich, met veel andere beschuldigingen, niet ontkennen. M.i. is hierop maar één antwoord mogelijk: de missionaris moet met *zichzelf* aannemelijk maken, dat hij niet de afgezant is van een ontkerstende wereld of van een onacceptabel ‚christendom', maar de nederige, liefdevolle, belangloze en offervaardige dienaar van Christus, en de verkondiger van Diens heilig woord.
Men kan wegens die achtergrond (van een ontkerstende wereld) echter niét antwoorden: ‚Laat hen met rust' of: ‚met welk recht willen wij anderen nog onderrichten'. Het gaat nooit om ‚rechten'. Het gaat altijd om een (goddelijke) opdracht, een plicht. Een opdracht die ons eigen diepste verlángen moet worden. Recht hebben wij nooit. Waren we ons daarvan maar dieper en ernstiger bewust. Ons christendom zou nederiger en bescheidener en eerbiediger zijn, en in die gezindheid enkel de vervulling van een ‚opdracht' zijn, — die onze liefde is geworden.
Maar evenmin kan men zeggen: ‚Laat hen met rust, wánt zij leven reeds — in een schone vrede en onschuld — met God'; waarmede men dan bedoelt te zeggen, dat het verschijnen van het christendom in die wereld van goedheid en vrede een nodeloze storingsfaktor zou zijn en oorzaak van nodeloze pijn en onrust in het geweten van de niet-christelijke religieuze mens.
Vergeten we met deze beduchtheid voor het christendom als storingsfaktor niet te veel, dat ook voor de christen Christus durend een storingsfaktor is? Dat Hij dit is, niet alleen met betrekking tot het niet-goede in ons, maar ook en niet zelden smartelijker, met betrekking tot hetgeen wij als het goede le-

ven gingen verstaan en beproefden te leven, maar wat altijd slechts een gedeeltelijk, onvolledig, ook wel een verworden en misvormd verstaan is van Christus' opvattingen aangaande het goede leven; een verstaan dan, dat telkens weer revisie behoeft en niet zelden een algehele, en dan zeer smartelijke, Umwertung. De enkeling ervaart dan, in de vorm van een persoonlijke krisis, wat in deze tijd van fundamentele revisies de Kerk ervaart.

Maar we vergeten met onze beduchtheid voor Christus' waarheid als storingsfaktor nog een ander, stellig niet minder belangrijk aspekt. Namelijk de blijdschap en dankbaarheid die van de mens bezit nemen wanneer hij, zij 't dan vaak via een smartelijk wordingsproces, tot een dieper, zuiverder waarheidsverstaan is geraakt. Het is ook deze blijdschap en dank-

baarheid die de missionaris, waar hij een verstorend element wordt in het waarheidsverstaan van de niet-christen, helpt voorbereiden. De blijdschap en dankbaarheid om de eindelijk gevonden schat: Christus.
Uiteraard moet de vrees, voor anderen een storingsfaktor te zijn, in de missionaris aanwezig zijn, en aanwezig zijn als een ernstige gewetensvrees. Hij nadert immers het *ziele*leven van de ander, die plaats waar zich het hoogste en persoonlijkste leven van de religieuze mens afspeelt, die heilige grond welke God Zichzelf heeft voorbehouden en die men slechts met ontschoeide voeten zou mogen betreden. Als de missionaris een storingsfaktor is, is hij dat dáár. En altijd is hij, zoals elke mens, als instrument in Gods hand, zulk een feilbaar instrument. Maar al deze vrezen mogen toch nooit een reden zijn Christus' opdracht: ‚Gaat en onderwijst' af te wijzen. Zij mogen alleen bewegen tot een deemoediger handelen, tot dieper eerbied voor de ander als mens.
En alleen op de basis van het vervullen van deze opdracht, i.c. van de aktieve missionering, kan men m.i. zeggen: ‚Geef de anderen de tijd zich te ontwikkelen, juist zoals wij er ruim 2000 jaar over gedaan hebben'. Want vergeten we niet: aan het begin van ónze 2000 jaar ontwikkeling stond de missie, de missionering onder onze voorvaderen. En alleen daardoor kon het mogelijk worden, dat wij 2000 jaar doende bleven te beproeven, ons tot ware ‚christenen' te ‚ontwikkelen'. Er is geen reden andere volken het begin van, en daarmee de kans op, die ontwikkeling te onthouden. — Ik zou dus willen zeggen: predik het evangelie en blijf het prediken, maar geef de volken de tijd, geef ze *altijd* de tijd, zoals ook wij 2000 jaar de tijd hebben gekregen. Forceer niets, forceer vooral geen bekeringen, en laat ons niet bevreesd zijn als we bemerken dat de bekeerde nog veel onbekeerd heidendom in zijn bekering meeneemt. Er is ook in ieder van ons nog zoveel onbekeerd heidendom, ik bedoel: naast veel geloof ook veel bijgeloof (en ongeloof), naast veel kennen veel niet-kennen, naast zoveel goed, door Christus' woord geinspireerd handelen ook

veel handelen dat niets met Christus uitstaande heeft. De zuivering van de christen tot christen d.w.z. tot de mens die de Vader aanbidt in geest en waarheid, tot de aanbidder die de Vader zoekt, is een zuivering (en vereist een opvoeding en onderrichting) waarmee heel de historie der mensheid gemoeid is. De wordingsgang van die zuivering is de geschiedenis van de geschiedenis, de zin ervan, denk ik. — Ja, laten we de dingen de tijd geven, een wereld lang de tijd geven, — alleen niet onszelf, als het erom gaat als christen te zijn wat we op dit moment als christen kúnnen zijn. Kúnnen zijn als ‚de zwakke en zondige mens'. Dat is overigens niet zó weinig . . . !

Henri Bruning

KERN-SERIE

16. **Kerk en maatschappij na de oorlog**
15. **Lach of ik schiet**
14. **Verloofden in de knel**
13. **Tips voor woninginrichting**
12. **Goede manieren**
11. **De Wereldraad van Kerken**
10. **Eerlijkheidshalve (citaten)**
9. **Een man 'n man, een vrouw 'n vrouw**
8. **De lachende kerk (cartoons)**
7. **Wat is humanisme?**
6. **Hoeveel kinderen?**
5. **Priester en leek (uitverkocht)**
4. **Verslag van een puberteit**
3. **De tien geboden (uitverkocht)**
2. **Vragen over de verkering (uitverkocht)**
1. **Mensenkennis door de dienst**

Per stuk *f* 0,35 of 7 Fr.; 3 stuks *f* 1,— of 20 Fr.;

Imprimatur: Prof: Drs. J. Vermeulen, Gr. Seminarie Driebergen, 18-7-'64